

”KUULE, NÄE JA KOHTAA” – sairaanhoitajat äänessä

Terveiset syysseminaarista, jonka aiheena oli Ihmisläheisyys ja vuorovaikutus digihoidotyössä

Perinteinen välittämisen kulttuurin syysseminaari järjestettiin lokakuuisena torstaina 24.10.2019 Tampereella Pohjois-Hämeen sairaanhoitajat ry:n tiloissa. Kahdenkymmenen hengen osallistujajoukko viritäytyi ajankohtaisen teeman äärelle. Kyseinen päivä oli myös YK:n päivä, rauhan, ihmisoikeuksien ja kansainvälisen vastuun päivä sekä Tasavallan presidentin julistama rukouspäivä.

Seminaarin avasi Pohjois-Hämeen sairaanhoitajien puheenjohtaja Heli Vesaranta. Hän muistutti puheenvuorossaan asiakkaan näkökulmasta ja varoitti hoitohenkilökuntaa olemasta tietävinään, mitä asiakas toivoo. Hän kertoi esimerkin syöttörobottilaitteen keksijästä, joka halusi mieluummin robottikäden syöttävän häntä kuin vaimon, näin hän saattoi puolisonsa kanssa keskittyä katsomiseen ja puhumiseen ja ruokaseurana olemiseen. Päivän juontajana toimi Arja-Liisa Heikkilä, joka luontevasti vei päivää eteenpäin osallistuen ja osallistaen.

Yksilöllisyys ja asiakaslähtöisyys keskiössä – Ihminen ja robotti palvelua tuottamassa

Taru Lehtimäki, lehtori, asiantuntija TAMK:sta, painotti terveyden edistämistä hoitotyön uudistuvissa peruspalveluissa. Hän kertoi elävästi ja hauskaasti robotiikasta yleisesti sekä nimenomaan sen mahdollisuuksista hoitotyössä. Hän rohkaisi ottamaan selvää asioista, opiskelemaan uusiakin ihmisen kohtaamisen menetelmiä, tuulettamaan omia asenteita ja päästämään irti omista peloista. Digitalisaation sekä robotiikan tarkoitus on helpottaa arkea ja käytännön elämää. Robotiikka lisää potilaiden kokemaa itsemääräämisoikeutta. Potilaslähtöisyys edellyttää sitä, että koodaajat saavat ohjelmointiin apua ja informaatiota hoitotyön substanssin asiantuntijoilta, sillä ihminen ratkaisee sen, mitä ja miten apuvälineitä kehitetään. 2000-luvun alku on sirpaleisen teknologian aikaa, siksi kehittämisesä ovat mukana sekä mahdollisuudet että uhat.

Taru Lehtimäki ja sairaanhoidonopiskelija Sami Aalto TAMK:sta olivat tuoneet Pepperin seminaariin, Sami vastasi Pepperin käynnistymisestä ja toiminnasta.

Taru Lehtimäki kuvasi erilaisia robottilajeja ja niiden käyttöalueita, esimerkiksi:

-Cobotit eli yhteistyörobotit toimivat teollisuudessa, ne tekevät samaa toistuvaa työtä yötä päivää.

-Nostavat tai tukevat robotit helpottavat nostamalla painavat kappaleet.

-Avustavia robotteja käytetään hoitotyösäkin päivittäisiä toimia helpottamaan.

-Automaattisia palvelurobotteja tarvitaan esimerkiksi kuljetustehtävissä.

-Tekoäly ja ohjelmistorobotiikka tunnistavat ja ennustavat nopeasti vaaratilanteita, esim. lääkkeiden haitallisista yhteisvaikutuksista ilmoittava tietokanta ja vastasyntyneen bakteeritulehduksen tunnistaminen.

-Autonomisia robotteja kehitetään esim. metsäkone- ja liikennealalla.

-Etsivät ja valvovat robotit ovat jo käytössä turvallisuuksaloilla

-Leikkausrobotiikka on kirurgiassa hyödyllistä.

-Dronella on lennätetty lääkkeitä ikäihmisille Helsingissä.

-Opettavat robotit on otettu koekäyttöön lasten kielten opiskelussa.

-Sosiaalisesta robotista esimerkkinä oli Pepper, joita on Suomessa noin 100, suurin osa niistä on toistaiseksi liike-elämän palveluksessa. Paro-hyljerobotilla on vanhainkodeissa todettu rauhoittava vaikutus levottomaan ihmiseen.

Evondos on niin painava laite, että pysyy paikoillaan. Sen edessä on kuvapuhelin.

Evondos arjen apuna – kokemuksia lääkitysrobotiikasta kotihoidossa

Riikka Salo kertoi, että lääkkeenotossa tukea tarvitsevat potilaat, joilla on lääkitystä monta kertaa päivässä. Evondos-automaatti ilmoittaa lääkkeenoton ajan ja antaa annoksen. Näin turvataan lääkkeen oikea ja oikea-aikainen ottaminen. Evondos-lääkeautomaatin käyttö tekee lääkeshoidosta sujuvampaa ja turvallisempaa. Lääkkeet tulevat apteekista annosjakeluna pussitettuna rullille, joista hoitaja asentaa ne automaattiin asiakkaan kotona. Tällä hetkellä automaatteja on kokeilussa Tampereen kaupungin kotihoidon kolmella alueella. On kokonaisia kaupunkeja, jotka ovat ottaneet automaatin käyttöönsä kotihoidon asiakkailla. Kuulimme myös, että TAMK on saamassa omansa. Jatkossa kaikki sairaanhoidon opiskelijat siis oppivat automaatin käytön jo koulussa.

Anneli Huttunen Kouvolaasta teki tuttavuutta Pepperin kanssa. Sami Aalto taustatukena. Pepperin isot silmät ja sympaattinen katse vetosivat osallistujiin.

Riikka Salo toimii kotihoidon esimiehenä Pappilanpuistossa Tampereella.

Kuvapuhelinpalvelu yhteyden luojana

Erikoissuunnittelija Pekka Saarivirta kertoi kuvapuhelinpalvelusta yhteyden luojana kodin ja kotisairaanhoidon välillä. Kotihoito valitsee asiakkaat, ja he saavat tablettitietokoneen ja sen käytön ohjauksen. Kotihoidon työntekijä ottaa sovitusti yhteyttä ja kohtaaminen tapahtuu ”tässä ja nyt” -tilanteena, asia kerrallaan. Tarkistetaan, onko kaikki hyvin, ellei vastausta tule, tehdään kotikäynti. Kuvapuhelimella voidaan siirtää kotikäynnin aikaa myöhemmäksikin. Pekan puheenvuorossa ilmeni erinomaisesti hoitotyön ytimen ja teknisen osaamisen yhdistelmä. Puhelu on aikaa yksinomaan asiakkaalle ja

siinä korostuu niin läsnäolo- kuin vuorovaikutustaitojen osaaminen. Tarkoituksena on motivoida, rohkaista ja kannustaa asiakasta, osoittaa arvostusta ja empatiaa. Malli on Tampereella ollut vielä pilotointivaiheessa, mutta jatkossa toimintamalli tullaan jalkauttamaan kaikille kotihoidon alueille systemaattisesti. Saimme tutustua kuvapuhelinohjaukseen ”jännittävän” videoesityksen kautta. Kts. Tampereen kotihoidon kuvapuhelinpalvelun esittelyvideo: <https://dreambroker.com/channel/lkwnqf2n/crx4e6h7>

Läsnäoloa etäyhteydessä ja chatissa

Merja Lindholm kertoi Tampereen kaupungin terveyspalveluiden neuvonnasta, joka vastaanottaa kuukaudessa noin 15 000 puhelua ja noin 400 chat-yhteyttä. Joillekin asiakkaille puhelinyhteys on ensisijainen, kun taas jotkut arvostavat anonyymiä chat-yhteyttä, jossa terveyspuhmaan liittyvä asia kirjoitetaan ja hoitaja vastaa siihen, kirjoitusvuoroja voi olla useampikin, mutta hoitaja päättää istunnon kiitokseen. Chat-yhteydestä on tullut paljon positiivista palautetta. Käytössä on myös sähköinen valtakunnallinen OmaOlo-palvelu.

Sairaanhoitaja Merja Lindholm työnsä ääressä terveysneuvontapalvelussa.

Kehollisuutemme kansaihmissen kohtaamisessa ja arvostamisessa

Taina Helin pohjasi ajatuksensa filosofi Lauri Rauhalan ihmiskäsitykseen, ihminen on olemassa kehollisuudessaan, tajunnallisuudessaan ja elämäntilanteellisuudessaan kaikessa hoitotyössäkin. Vailla mitään teknistä apuvälinettä Taina auttoi meitä keskitymään itsetutkisteluun ammentaen elämäntilanteesta ja työkokemuksestaan mielenterveyspotilaitten ja muistisairaitten hoidossa. Taina herätteli miettimään, missä asiassa haluat tehdä paremmin, kun kyseessä on toisen ihmisen kunnioitus ja arvostaminen. "Joskus viimeinen sana on hyvä sanoa - ja se sana on anteeksi."

12:10

"Olkaa veljellisessä rakkaudessa helläsydämiset toisianne kohtaan; toinen toisenne kunnioittamisessa kilpaillakka keskenänne." Room.

Taina Helin, Arja-Liisa Heikkilä ja Pekka Saarivirta seminaaritauolla.

Ihmisen auttamisen monet tavat ja mahdollisuudet

Tiit Terttu Munnukka loi päätöspuheenvuorossaan katsauksen historiaan. 1980-luvulla aloitettiin neurologisella osastolla kuvata opetusvideoita potilasohjaukseen. Videoavusteinen potilasohjaus oli niin uutta, että Aamulehti julkai-

si asiasta pitkän artikkelin ja kuvan etusivulle. Artikkelin otsikoitiin "Katselu lisää turvallisuutta ja vähentää kivun tunnetta". Toinen tutkimus oli "Virtuaalihakkekalatikkokokemuksia arjen apuna." Se julkaistiin 2001 ja siinä tutkittiin vertaisauttamisen mahdollisuutta internetin verkkopalvelussa. "Tein yhteistyötä STAKESin tutkijan kanssa ja huomasimme, että ammatillista apua on tärkeää lisätä avoimiin keskustelupalstoihin. Siitä alkoi chatpalvelujen idea kehittyä", muisteli Terttu.

"Tiedän useampia kotona yksin asuvia vanhuksia, joilla on tapana lähettää lyhyt viesti eri kaupungissa asuvalle lapselleen aivan joka aamu sekä ilta, viesti voi olla esim. ok." Terttu Munnukka toivoo, että teknologian avulla kaikilla yksin asuvillakin ja turvattomilla ihmisillä olisi henkilö ja paikka, mihin viestinsä lähettäisi.

Riitta Sointu (seminaariryöryhmän kordinaattori) muistutti inhimillisen ja ammatillisen kosketuksen tärkeydestä. Yksi tapa koskea on myös katsominen. Voimme toivoa, että ihminen tai robotti katsoisi meitä, mutta syvin mahdollisuutemme on toivoa, kuten Herran siunauksessa: "Käännä kasvosi minun puoleeni." Hän jakoi kaikille Tasavallan presidentin julistaman rukouspäivän tekstin. Siinä pyydetään "Vakaata tahtoa toimia heikomman puolesta, oikeaa ymmärrystä ja taitoa pyydämme – paitsi kansakuntana myös yksilötasolla omaan elämäämme."

www.rukouspäivajulistus24.10

”Vaikka kyse on usein hoidon tukipalveluista, tulee lämpö ja välittäminen kuulua ja tuntua myös etäpalveluissa.”

Satu Tuominen (SSKS ry:n Tampereen alaosaston pj) ja Heli Vesaranta (P-Hämeen sairaanhoitajien pj) iloitsivat seminaaripäivästä: ”Keskustelu oli vapaata ja ammatillista, hauskaa ja herkkää. Fasilitteit syksyisine kukka-asetelmineen sekä maistuvine lounaineen hellivät kaikkia aisteja. Empatian harjoittelua aiomme jatkaa.”

Seminaariterveisin,
Satu Tuominen, sh YAMK, Ylöjärvi
Kuvat: Aila Koro ja Satu Tuominen

Palaute

”Seminaari oli antoisa ja päivän luennoitsijat toivat hienosti erilaisia näkökulmia etähoitoon ja teknologisiin ratkaisuihin liittyen. Koska etäpalveluiden ja teknologisten apuvälineiden käyttö hoitotyössä lisääntyy ja ovat välttämätön apu tulevaisuudessa, on tärkeää, että hoitajia koulutetaan ja tietoa erilaisista mahdollisuuksista kerrotaan.

Olen huomannut, että sairaanhoitajien asenteissa on vielä kovin paljon ennakkoluuloa teknologisia etäpalveluja ja hoitotyön digitalisoinnista kohtaan. Asteiden muokkaamiseen tarvitaan koulutusta ja keskustelua aiheesta.

Seminaarissa käytiin hyvää keskustelua ja toivon, että voin itse tulevaisuudessa olla mukana kehittämässä ja toteuttamassa teknologiaavusteista hoitotyötä ja muokkaamassa asenteita positiivisemmaksi asiaa kohtaan. Vaikka kyse on usein hoidon tukipalveluista, tulee lämpö ja välittäminen kuulua ja tuntua myös etäpalveluissa.

Kiitos Suomen Sairaanhoitajain Kristilliselle Seuralle saamastani stipendistä osallistuakseni seminaariin.”

Ystävällisin terveisin,
Suua Leinonen, sairaanhoidon opiskelija, lähihoitaja, Jyväskylän AMK, työskennellyt yksitoista vuotta erilaisissa tehtävissä Pihlajalinnassa Tampereella